

Model programu wychowawczego szkoły - propozycja

Regionalny O rodek Metodyczno-Edukacyjny *Metis* w Katowicach

Publiczna Placówka Samor zdu Województwa | skiego akredytowana przez | skiego Kuratora O wiaty

SCHEMAT KONSTRUKCJI PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO – propozycja

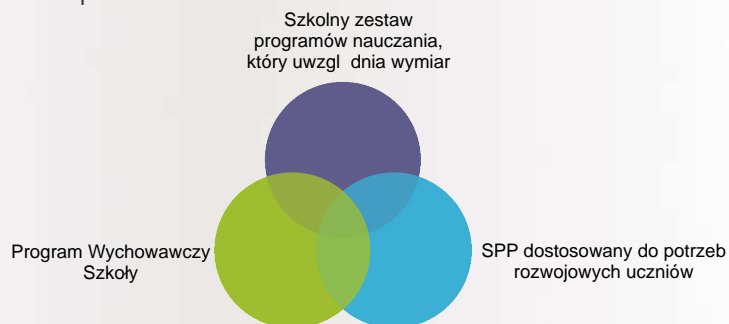
Każda szkoła, wiadoma skutecznego wychowania musi opracować własny i niepowtarzalny program wychowawczy wynikający ze znajomości środowiska, diagnozy problemów wychowawczych i oczekiwań rodziców, ponieważ wychowanie jest skuteczne wtedy, kiedy wszystkie działania są spójne.

Proponowany model programu wychowawczego powstał w wyniku wieloletniej pracy nad budowaniem programów w szkołach na każdym poziomie edukacyjnym, prowadzonej przez nauczycieli – konsultantów ROM-E Metis w Katowicach. Nie należy jednak proponowanego modelu traktować jako jedynego słusznego, obowiązkowego. Przedstawione opracowanie to propozycja formuły programu wychowawczego. Warto na kanwie tego materiału tworzyć własne (szkolne) poddawane szerokiej dyskusji nauczycieli, rodziców i uczniów poszerzające o treści przydatne w praktyce szkolnej.

Tym samym chcemy zaprosić Państwa do prób konstruowania programów wychowawczych w Waszych szkołach zgodnie z tym modelem oraz wyrażania opinii na jego temat.

Podstawowymi założeniami prezentowanego niniejszego modelu programu wychowawczego jest budowanie pomostu między edukacją i wychowaniem oraz podjęcie próby zintegrowania oddziaływań wychowawczych, profilaktycznych i z zakresu promocji zdrowia w spójną całość. Zgodnie z założeniami reformy Edukacja szkolna ma za zadanie harmonijnie oddziaływać zarówno w zakresie przekazywania wiedzy, jak i kształcenia umiejętności i postaw. Ważne jest, aby w polskich szkołach program wychowawczy nie był martwym dokumentem, lecz aby jego konstruowanie stało się początkiem do podejmowania spójnych oddziaływań wychowawczych w celu podniesienia jakości pracy szkoły.

Zgodnie z założeniami reformy podstawy programowej działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

Szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły oraz program profilaktyki tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej. Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela.

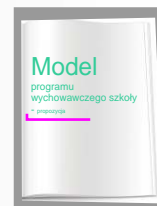
W jaki sposób przejawia się owa spójność?

Już na poziomie wyznaczania celów ogólnych szkoła może wziąć pod uwagę cztery aspekty wychowania:

- wspomaganie naturalnego rozwoju (czyli promocji zdrowia),
- kształtowanie sposobu myślenia i postaw uznawanych za pożądane,
- profilaktykę zachowań ryzykownych,
- korekcję deficytów.

Następnie szkoła, mając na uwadze wyznaczone cele ogólne oraz ustalone przez społeczność, przeprowadza jednolity proces diagnozy i na tej podstawie podejmuje dalsze kroki.

Krok 1. Preambuła

Jest wprowadzeniem do charakteru dokumentu, opisuje okoliczności powstania programu oraz określa cele, jakim powinien on służyć. Często zawiera określenie koncepcji wychowania w szkole/placówce w odniesieniu do podstawy programowej.

Krok 2. Wstęp do programu wychowawczego

Wstęp do programu wychowawczego powinien być wizytówką całego programu oraz szkoły a to oznacza, że powinny się w nim znaleźć wszystkie najważniejsze informacje dotyczące całego programu wychowawczego. Powinien to być niezbyt obszerny tekst, w którym można przeczytać:

- na jakich założeniach wychowawczych został oparty dany program,
- jakie podstawy prawne zostały wzięte pod uwagę przy jego konstruowaniu,
- opis funkcjonowania szkoły (jak specyfik ma dana szkoła - charakterystyka środowiska szkoły, podmioty wspierające),
- jaka jest wizja szkoły,
- jaka została przyjęta sylwetka wychowanka,
- na jakich wartościach opiera się dany program wychowawczy i w jaki sposób zostały zdiagnozowane,
- kto będzie uczestniczył w realizacji programu (realizatorzy i uczestnicy, instytucje wokółszkolne),
- jakie podstawy teoretyczne zostały wzięte pod uwagę (głównie związane z rozumieniem etapów rozwojowych dziecka),
- podstawowe informacje dotyczące kierunków pracy wychowawczej, które będą realizowane w ramach programu wychowawczego szkoły.

Opis zawarty we wstępie powinien charakteryzować spójno i łączyć aktami prawnymi obowiązującymi szkołę, założeniami szkoły, sylwetką wychowanka, możliwościami i potrzebami rozwojowymi dzieci w danym wieku i Wewnętrznym Systemem Oceniania.

Dodatkowym symbolicznym ujęciem treści zawartych w programie może być umieszczenie we wstępie przewodniego motto wybranego przez społeczność szkolną.

Krok 3. Wybranie przez społeczność szkolną istotnych wartości – element diagnozy

Drogowskaz z napisami różnych wartości
Zgodnie z założeniami reformy ustalenie istotnych wartości jest elementem niezbędnym i kluczowym w budowaniu programu wychowawczego. W wytycznych Ministerstwa Edukacji Narodowej czytamy, że opracowując program wychowawczy szkoły należy brać pod uwagę jakie wartości są szczególnie ważne dla społeczności szkolnej.

Z punktu widzenia aksjologii wartości to (...) wszystko, co cenne i godne poświadczenia, co stanowi cel dążenia ludzkich, co uważane jest za ważne oraz sprzyjające i w taki sposób urzeczywistniane (...). Pod pojęciem wartości może ukrywać się zarówno ideał, jak i potrzeba, przeżywanie czy po prostu cel.

Jak widać z powyższego - człowiek, by mógł się rozwijać, potrzebuje wartości. Nie można mówić o rozwoju bez zaspokajania potrzeb, czy bez dążenia do wytyczonych celów. Dlatego nazywanie i uwzględnianie wartości w procesie wychowania wydaje się siłą wszechmiar konieczne. To azymut wychowawczy, do którego dążymy.

Ustalone przez społeczność szkolną wartości pozwalają na stworzenie pewnej wizji szkoły, sprzyjającej wychowaniu w zgodzie z tymi wartościami. Stanowi to także podstawę dla stworzenia sylwetki absolwenta szkoły - czyli obrazu ucznia kończącego szkołę, do którego osiągnięcia dążą wspólne oddziaływania rodziców i pracowników szkoły.

Wymienione elementy stanowią niezbędny, początkowy element w tworzeniu programu wychowawczego. Są potrzebne do określenia celów ogólnych.

W jaki sposób dowiedzie się, jakie wartości są ważne dla społeczności szkolnej?

Propozycja 1:

Jedną z propozycji zbierania wiadomości dotyczących wartości może być rozdanie całej społeczności szkolnej listy wartości z prośbą o wybranie od 3 - 5 najważniejszych z własnego punktu widzenia. Następnie należy - na takiej samej liście - zaznaczyć ile osób grupy badawczej wybrało daną wartość (należy zliczyć odpowiedzi indywidualne). W badaniu powinni wziąć udział uczniowie, rodzice, nauczyciele oraz pracownicy nie należący do kadry pedagogicznej. Z zebranych informacji buduje się wstępny obraz hierarchii wartości dla poszczególnych grup, który może stać się punktem wyjścia do dalszych rozmów czy pracy warsztatowej. Pamiętajmy, że celem jest ustalenie listy wartości z punktu widzenia całej społeczności szkolnej.

Propozycja 2:

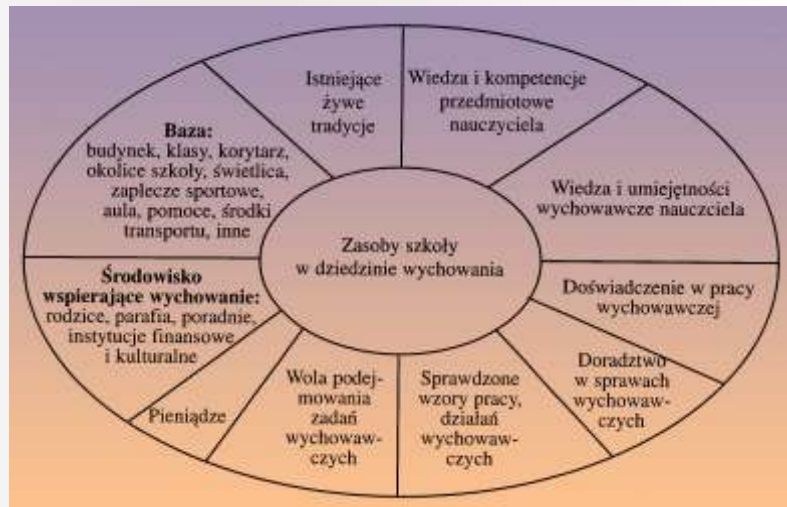
Tworzenie kryształu wartości (scenariusz zajęć znajduje się w załączniku nr 1)

Krok 4. Badanie zasobów szkoły oraz oczekiwań uczniów i rodziców – element diagnozy

Program wychowawczy powinien być odpowiedzią na potrzeby i trudności danej społeczności szkolnej. By tak odpowiedzieć, trzeba najpierw rozpoznać potrzeby wszystkich grup społeczności. Badania zasobów szkoły, a także oczekiwań rodziców i uczniów stanowi przygotowanie do redagowania programu wychowawczego. W tej fazie zbieramy materiał, który wykorzystamy przy tworzeniu programu oraz planowaniu pracy wychowawcy klasy.

Zasoby szkoły w dziedzinie wychowania

Analizuj c sytuacj wychowawcz szkoły nale y dokona identyfikacji:

- sukcesów wychowawczych szkoły (statystyki szkolne, przypadki indywidualne),
- pora ek wychowawczych szkoły (statystyki szkolne, przypadki indywidualne),
- skutecznych i nieskutecznych metod wychowawczych stosowanych przez pracowników szkoły,
- potrzeb uczniów, oczekiwania – na podstawie informacji uzyskanych przez wychowawców klas,
- potrzeb rodziców,
- potrzeb rozwojowych nauczycieli (ka dy powinien okre li swoje atuty i ograniczenia oraz okre li indywidualne potrzeby rozwojowe, które b d podstaw do opracowania planów doskonalenia dla całego grona),
- ródeł zewn trznego wsparcia wychowawczego.

Warto i nale y podtrzymywa sprawdzone i skuteczne formy pracy: ciekawe metody i formy pracy wychowawczej, tradycje kultywowane przez szkoł , pozytywne działania poszczególnych wychowawców.

Krok 5. Analiza aktów prawnych

§

Należy w kolejnym etapie przyjrzeć się regulacjom prawnym, które są podstawą funkcjonowania pracy szkoły w zakresie wychowania i sprawdzić, czy opracowywana formuła w pełni odpowiada na prawne wymagania. Tu należy uzyskać te pewności, by w dokumencie szkolnym nie pojawiły się jakiegokolwiek zapisy czy propozycje sprzeczne z obowiązującym prawem.

Do głównych aktów prawnych związanych w różnym zakresie z konstruowaniem programu wychowawczego należą:

- Konwencja o prawach dziecka
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. z późniejszymi zmianami (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r., Nr 256 poz. 2572; obowiązuje od 17 grudnia 2004 r.).
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity - Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231; Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473).
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2005r. Nr 179, poz. 1485 z późniejszymi zmianami: Dz. U. z 2006r. Nr 7 poz. 47 i 48; Dz. U. z 2006r Nr 66 poz. 469; Nr 120 poz. 826).
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r. (tekst jednolity: Dz.U. Nr 10. z 1996 r., poz. 55 z późniejszymi zmianami: 1997r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770; 1999 r. Nr 96, poz. 1107; 2003 r. Nr 229, poz. 2274).
- Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 23 lipca 2008r. (Dz. U. z 2008r. Nr 180 poz. 1108). Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz.U. Nr 111, poz. 535; z późniejszymi zmianami - Dz.U. Nr 113, poz. 731 z 1997 r., Dz.U. Nr 141, poz. 1183 z 2005 r.).
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 180, poz. 1493).
- Rozporządzenie MENiS z dnia 11 grudnia 2002r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych i innych publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 46).
- Rozporządzenie MENiS z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r., Nr 11, poz. 114).

§

- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej w rodzinie dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem (Dz. U. Nr 26. z 2003 r., poz. 226).
- Rozporządzenie MENiS z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletniego w młodzieży o rodkach wychowawczych oraz młodzieży o rodkach socjoterapii (Dz. U. Nr 178 z 2004 r., poz. 1833).
- Rozporządzenie MENiS z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 19 z 2005 r., poz. 167).
- Rozporządzenie MEN z dnia 10 stycznia 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 38).
- Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).

Programy narodowe i krajowe:

- Narodowy Program Zdrowia (2007 - 2015)
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwijania Problemów Alkoholowych (2006 - 2010)
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii (2006 - 2010)
- Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV (2007 - 2011)
- Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępności w Rodzinie Dzieci i Młodzieży (2004 - 2014)
- Narodowy Plan Działania na rzecz Dzieci (2004 – 2012)
- Narodowy Program Zdrowia (2007 - 2015)
- Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego (2009 - 2013)
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce (2008-2011)
- Regionalny Program „Bezpieczna i Przyjazna Szkoła” (2008-2013).

Krok 6. Wizja szkoły

Wizja szkoły to pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji (szkoły) lub osoby wyprowadzone na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.

Wizja szkoły odpowiada na następujące pytania:

- Czym będziemy kierowali się w swojej działalności?
- Cemu ma służyć nasza praca?

Ustalone przez społeczność szkolną wartości pozwalają na stworzenie jasnej wizji szkoły, sprzyjającej wychowaniu w zgodzie z tymi wartościami. Stanowią one także podstawę dla stworzenia sylwetki absolwenta szkoły.

Krok 7. Misja szkoły

Kolejnym etapem jest wypracowanie misji szkoły.

Według D. Elsner misja określa to samo i cel istnienia organizacji. Natomiast w odniesieniu do szkoły, misja winna określać cel istnienia szkoły w danym, konkretnym środowisku.

Rolą misji jest skoncentrowanie na tym, co ważne, istotne w działalności szkoły, na jej zamierzeniach i rozwoju.

Funkcją zewnętrzną misji to:

- wizerunek szkoły,
- uznawane wartości,
- specyficzne usługi, które oferuje uczniom, rodzicom.

Funkcją wewnętrzną misji polega na nadawaniu kierunku działaniom edukacyjnym podejmowanym przez nauczycieli.

Misja może przybrać postać pisemnej deklaracji, która zawiera odpowiedź na pytania:

- Po co jesteśmy?
- Dla kogo istniejemy?
- Co chcemy robić?
- Kto jest naszym klientem?
- Czego on potrzebuje?
- Co chcemy mu zaoferować?
- Do czego zmierzamy?

Krok 8. Sylwetka (model) absolwenta

Model absolwenta to wzorcowy obraz osoby ko cz ej szkoł , która jest idealnym produktem oddziaływa wychowawczych. Warto na tym etapie pobudzi wyobra ni i zobaczy przyszłego absolwenta planowanych oddziaływa wychowawczych - takiego absolwenta, który odniesie sukces realizuj c si w yciu osobistym i zawodowym, a tym samym potwierdzi realizacj warto ci.

Krok 9. Strategia wychowawcza szkoły/zadania szkoły

Wychowanie to proces wspomaganie wychowanka w rozwoju, ukierunkowany na osi ganie pełnej dojrzało ci w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej, jak pisze prof. Z. B. Ga .

Proces ten składa si z czterech podstawowych elementów:

- wspomaganie,
- kształtowanie,
- zapobieganie
- korygowanie.

Dlatego konstruuj c zadania wychowawcze szkoły, a nast pnie realizuj c ró ne przedsi wzi cia na terenie szkoły nale y odpowiedzie sobie na pytania:

- Czego powinien do wiadczy ucze , aby rozwija si prawidłowo?
WSPOMAGANIE
- Czego powinien do wiadczy ucze , aby skorygowane zostały jego dysfunkcje?
KORYGOWANIE
- Czego powinien do wiadczy ucze , aby przyj oczekiwane postawy i warto ci za własne?
KSZTAŁTOWANIE
- Jakie do wiadczenia pozwol zapobiec zakłóceniom w rozwoju w przyszło ci?
ZAPOBIEGANIE/PROFILAKTYKA

W strategii wychowawczej mo na umie ci równie wyci g zapisów statutu szkoły, które odnosz si do zagadnie wychowawczych.

Krok 10. Powinno ci wychowawcze

Podstawowym zadaniem wychowawczym i opiekunów szkoły jest rozpoznawanie potrzeb uczniów w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego. Dlatego nauczyciele dbają o życie, zdrowie i bezpieczeństwo uczniów, wspierają ich rozwój psychofizyczny, pomagają w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych. Każdy nauczyciel jest osobą, która nie tylko przekazuje wiedzę, ale i wychowuje. Podstawowym powinnym wychowawczym jest przygotowanie uczniów do radzenia sobie w zmieniającym się współczesnym świecie, przy jednoczesnym realizowaniu systemu wartości opartego na szacunku wobec drugiego człowieka.

W tym zakresie szkoła:

1. Zapewnia uczniom bezpieczeństwo w trakcie zajęć organizowanych na terenie placówki, poza budynkiem szkolnym oraz w czasie wycieczek.
2. Zabezpiecza dostęp do pomocy medycznej.
3. Zapewnia uczniom warunki do rozwoju kultury fizycznej, kształtuje nawyki uprawiania sportu, turystyki i innych form aktywnego wypoczynku.
4. Organizuje pomoc materialną dla uczniów, wymagających wsparcia materialnego w zakresie wyposażenia edukacyjnego przy współpracy z Urzędem Miasta, MOPS-em i Radą Rodziców.
5. Zapewnia uczniom, w zależności od potrzeb, różnorodne zajęcia, w tym dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające uzdolnienia, specjalistyczne.
6. Współpracuje z instytucjami wspierającymi pracę szkoły w zakresie:
 - diagnozy i terapii uczniów,
 - psychoedukacji i profilaktyki,
 - zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony,
 - wspomaganie sytuacji życiowej uczniów.

Krok 11. Ceremoniał i tradycje szkolne

Ceremoniał i tradycje to stałe imprezy szkolne wpisane w szkolny kalendarz, buduj ce klimat danej szkoły, kształtuj ce postawy, tradycj , korzenie na tle rodowiska lokalnego. Do takich momentów w yciu ka dej szkoły nale np:

Uroczyste rozpocz cie roku szkolnego, Pasowanie na ucznia klasy pierwszej, wi to Edukacji Narodowej, Akcja Sprz tanie wiata, Narodowe wi to Niepodległo ci, Spotkania wigilijne i Jasełka, zabawy karnawałowe, wi to Ziemi, wi to Patrona szkoły, Dzie Ń Unii Europejskiej, Rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja, Dzie Dziecka poł czony ze wi tem Sportu, Uroczyste zako czenie roku szkolnego.

Krok 12. Tryb post powania w trudnych sytuacjach

§

W tym miejscu program wychowawczy powinien zawiera wykaz procedur, strategii reagowania w sytuacjach trudnych, interwencyjnych.

Słu y to jasnemu zaprezentowaniu porz dku szkolnego, podaniu jednoznacznej informacji o tym, jakie sytuacje zostały uj te przez społeczno szkoln w kategorii sytuacji kryzysowych i trudnych, wobec których przyj to czytelne zasady reagowania.

Krok 13. Zasady ewaluacji

Zadaniem szkoły jest prowadzenie okresowej ewaluacji Programu Wychowawczego. Jej celem jest zbadanie skuteczności podjętych działań, dając wiedzę, co należy wzmocnić, a co osłabić.

Do podstawowych zadań zespołu odpowiadającego za przeprowadzenie ewaluacji należą:

- określenie celów ewaluacji,
- szczegółowe zaplanowanie działań ewaluacyjnych,
- zaplanowanie sposobu opracowania i interpretacji wyników ewaluacji oraz ich upublicznienie,
- wnioski do zmiany.

Propozycja redakcji dokumentu PROGRAM WYCHOWAWCZY SZKOŁY

Forma dokumentu

1. Preambuła – wprowadzenie do charakteru dokumentu
2. Wstęp do programu wychowawczego
3. Wizja szkoły
4. Misja szkoły
5. Sylwetka absolwenta
6. Strategia wychowawcza szkoły/zadania szkoły w obszarze wychowania
7. Powinności wychowawcze
8. Ceremoniał i tradycje szkoły
9. Tryb postępowania w trudnych sytuacjach
10. Zasady ewaluacji

Plan działań wychowawczych szkoły - przykład

Z uwagi na fakt, iż Program Wychowawczy jest dokumentem w pewnym sensie ogólnym, wskazując kierunek pracy wychowawczej, WSKAZANE jest, by każda szkoła corocznie uszczegółowiła przewidywane działania i ująć je w formie PLANU PRACY WYCHOWAWCZEJ.

Ze względów praktycznych, warto połączyć plan wychowawczy z planem działań profilaktycznych w jeden dokument, tak by każdy nauczyciel, wychowawca mógł odwoływać się do spójnego dokumentu, obejmującego zadania wychowawcze i profilaktyczne szkoły. Jednak ostateczna forma prezentacji rocznej pracy zależy od opinii rady pedagogicznej i decyzji dyrektora danej placówki.

Poniżej przedstawiona tabela prezentuje przykładowy układ planu.

Co szkoła proponuje w obszarze wychowania? Zadania do realizacji	Kto jest odpowiedzialny za każde zaplanowane działanie?	Jakimi metodami i sposobami będzie realizowane dane zadanie?	Kiedy zadania mają być wykonane (długoterminowe, roczne, semestralne,	Które klasy będą w realizacji zadania uczestniczyły?
--	---	--	---	--

ródło

- M. Simm. Budowanie programu wychowawczego szkoły. Rubikon, Kraków 2000.
- Głowacki, G. Jedryka. Budujemy ciekawy program wychowawczy. Rubikon, Kraków 2001.
- SPP / ródło: J. Szymańska: Profilaktyka w szkole. Poradnik dla nauczyciela. Wyd. CMPPP, Warszawa 2005/
- Z. B. Ga. Profilaktyka w szkole, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2006,
- H. Rylke, T. Tuszewski, Powrót do ródleł. O profilaktyce w szkołach. Oficyna Wydawnicza Nauczycieli, Kielce 2004.
- D. Elsner. Kierowanie placówek o wiatow. Wydawnictwo MENTOR, Chorzów 1999.

Opracowała:

Magdalena Wieczorek, nauczyciel – konsultant ROM-E Metis w Katowicach we współpracy z Mari Bernad doradcę metodycznym ds. pomocy psychologiczno – pedagogicznej w Katowicach.

Załącznik nr 1

Temat: Moja skala wartości.

Cel:

- sprowokowanie uczniów do refleksji nad systemem wartości w ich życiu,
- zdobycie wiedzy o wyznawanych przez uczniów wartościach,
- nabywanie umiejętności negocjacji.

Metody:

aktywizujące: burza mózgów, układanka, dyskusja, praca w grupach i indywidualna.

Tworzenie kryształu wartości – waloryzacyjna metoda kształcenia, która eksponuje wartości wpływające na ucznia, szczególnie wyświe, przekonania wiatopogl dowe, postawy, system wartości i charakter /wg Okonia/.

Pomoce:

tablica, kreda, zestawy kartoników według wzoru w ilości odpowiadaj cej liczbie uczniów.

Przebieg zajęć :

1. Prowadzący rozpoczyna lekcję pytaniem: "Zastanówcie się przez chwilę i powiedzcie: „co jest dla was ważne w życiu?”. Wszystkie odpowiedzi notujemy na tablicy na zasadzie burzy mózgów. Warto poprosić, aby uczniowie podaję hasła doja niali dokładnie ich znaczenie. Prowadzący powinien zadbać o sprecyzowanie haseł, sam niczego nie sugeruj c. Im więcej padnie haseł, tym lepiej, powinno być minimum 20.
2. Prowadzący prosi jednego ucznia o odczytanie wszystkich haseł z tablicy, a następnie prosi, aby każdy uczeń wybrał spośród tych haseł 3, dla niego osobiście najważniejsze. Uczniowie podchodzą do tablicy i zaznaczają swój wybór kreską. Każdy ma postawić 3 kreski. Przy tablicy może pracować jednocześnie niegrupa uczniów, co zapewnia im poczucie anonimowości i bezpieczeństwa oraz sprzyja autentyczności wyboru.
3. Następuje moment wyjaśnienia uczniom głównego celu zajęć - ułożenia własnego systemu wartości i skonfrontowania go z systemami kolegów i koleżanek. Trzeba ewentualnie sprawdzić czy uczniowie rozumieją pojęcie skali wartości. Po ewentualnych wyjaśnieniach prowadzący poleca uczniom, aby ułożyli z posiadanych kartoników własną skalę wartości w postaci "KRYSZTAŁU WARTOŚCI" wg zasady: na szczycie wartość najistotniejsza i na końcu wartość najmniej istotna. Należy zwrócić uwagę, że wartości w danym rzędzie wobec siebie jednakowo ważne.
4. Gdy wszyscy uczniowie mają już ułożone własne kryształy wartości, prowadzący organizuje klasę w kilka grup 5 - 6 - osobowych. Zadaniem będzie teraz porównanie swoich "kryształów" i próba ułożenia jednego systemu, wspólnego dla grupy. Prowadzący wyjaśnia, że ustalenie wspólnego systemu ma się odbyć drogą dyskusji, argumentacji i wzajemnego przekonywania się. Jest to ważny etap wiczenia, bo uczestnicy uczą się szukać argumentów na poparcie swego stanowiska, ale też słuchać argumentów innych. Należy uprzedzić, że by może nie uda im się uzgodnić wspólnego kryształu wartości, nie jest to obowiązkowe, choć należy do tego usilnie dążyć.
5. Kolejny etap lekcji polega na próbie ułożenia jednego systemu wartości, wspólnego dla całej klasy. Prowadzący prosi przedstawicieli grup, aby porównali efekty swej pracy dotychczasowej i spróbowali wynegocjować wspólny "kryształ".
6. Wykonanie wspólnego - klasowego Kryształu wartości.
7. Podsumowanie pracy.

Załącznik: Wzór kryształu wartości

